

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.7.69>

O CHARAKTERYSTYCE ZASAD PRAWNYCH FUNKCJONOWANIA SAMORZĄDU ZAWODOWEGO NOTARIUSZY

Svitlana Turevska

laureat Naukowego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-2088-5838

turevskasvitlana@ukr.net

Adnotacja. W artykule, opartym na analizie norm obowiązującego ustawodawstwa, wyróżniono akty normatywne i prawne o różnej mocy prawnej, które łącznie stanowią system zasad prawnych funkcjonowania samorządu zawodowego notariuszy. Podkreślono, że kluczowe miejsce w systemie odpowiednich aktów prawnych zajmują Uchwały Rady Izby Notarialnej Ukrainy, które regulują wszystkie najważniejsze aspekty samorządności notariuszy. Podsumowując, należy stwierdzić, że współcześnie system zasad prawnych funkcjonowania samorządu zawodowego notariuszy stanowi zespół aktów prawnych o różnej mocy prawnej, w tym Konstytucja Ukrainy, międzynarodowe dokumenty regulacyjne, akty ustawodawcze itp. Kluczowe miejsce w systemie stosownych aktów prawnych zajmują Uchwały Rady Izby Notarialnej Ukrainy, które regulują wszystkie najważniejsze aspekty działalności samorządu notarialnego. Jednakże stan ten nie jest do końca prawidłowy, dlatego też konieczne jest uregulowanie działalności Izby Notarialnej i jej komisji na szczeblu ustawodawczym, co zapewni legalność ich funkcjonowania oraz poszanowanie zasad praworządności i legalizmu.

Słowa kluczowe: notariusz, samorząd notarialny, zasady prawne, akty prawne regulacyjne.

TO THE CHARACTERISTICS OF THE LEGAL PRINCIPLES OF THE FUNCTIONING OF PROFESSIONAL SELF-GOVERNMENT OF NOTARIES

Svitlana Turevska

External Postgraduate Student of the Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-2088-5838

turevskasvitlana@ukr.net

Abstract. The article, based on the analysis of the norms of current legislation, highlights regulatory legal acts of various legal force, which in their entirety constitute the system of legal principles of the functioning of professional self-government of notaries. It is emphasized that the key place in the system of relevant regulatory legal acts belongs to the Decisions of the Council of the Notary Chamber of Ukraine, which regulate all the most important aspects of the activities of notaries' self-government. It is concluded that today the system of legal principles for the functioning of professional self-government of notaries is represented by a set of regulatory legal acts of various legal force, including the Constitution of Ukraine, international regulatory documents, legislative acts, etc. A key place in the system of relevant regulatory legal acts belongs to the Decisions of the Council of the Notary Chamber of Ukraine, which regulate all the most important aspects of the activities of notaries' self-government. However, this state of affairs is not entirely correct, and therefore, it is considered necessary to regulate the work of the Notary Chamber and its commissions at the legislative level, which will ensure the legality of their functioning and compliance with the principles of the rule of law and legality.

Key words: notary, self-government of notaries, legal principles, regulatory legal acts.

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВОВИХ ЗАСАД ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВРЯДУВАННЯ НОТАРІУСІВ

Світлана Туревська

здобувачка Науково-дослідного

інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-2088-5838

turevskasvitlana@ukr.net

Анотація. У статті, на основі аналізу норм чинного законодавства, виділено нормативно-правові акти різної юридичної сили, які в своїй сукупності складають систему правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів. Наголошено, що ключове місце в системі відповідних нормативно-правових актів належить Рішенням Ради Нотаріальної палати України, які врегульовують всі найбільш важливі аспекти діяльності самоврядування нотаріусів. Зроблено висновок, що на сьогоднішній день система правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів представлена сукупністю нормативно-правових актів різної юридичної сили, що включають Конституцію України, міжнародні нормативні документи, законодавчі акти, тощо. Ключове місце в системі відповідних нормативно-правових актів належить Рішенням Ради Нотаріальної палати України, які врегульовують всі найбільш важливі аспекти діяльності самоврядування нотаріусів. Разом із тим, такий стан

речей є не зовсім вірним, а відтак, вбачається необхідним врегулювати роботу Нотаріальної палати та її комісії саме на законодавчому рівні, що забезпечить законність їх функціонування та відповідність принципів верховенства права та законності.

Ключові слова: нотаріат, самоврядування нотаріусів, правові засади, нормативно-правові акти.

Постановка проблеми. Професійне самоврядування нотаріусів – це складне, комплексне явище, яке виходить за межі звичайного представництва, наприклад, трудових інтересів працівників. Дана категорія існує в рамках роботи великого інституту нотаріату, представники якого уповноважені державою на виконання соціально важливої діяльності, мають особливий правовий статус (набір прав та обов'язків). Забезпечення ефективного функціонування професійного самоврядування нотаріусів вимагає побудови дієвої системи нормативно-правових засад здійснення такої діяльності. Варто зауважити, що попри те, що професійне самоврядування нотаріусів, переважно, регулюється статтями Закону України «Про нотаріат» та не має визначення в інших законодавчих актах, правові засади його функціонування включають в себе велику групу й інших нормативно-правових актів.

Стан дослідження проблеми. Юридичні, організаційні, матеріально-технічні та інші засади функціонування українського нотаріату досліджувались в працях С.С. Бичкова, Е.О. Гіди, С.Д. Гусарева, А.М. Завального, Ю.В. Нікітіна, В.К. Матвійчука, Т.П. Устименко, а також інших науковців. Втім, незважаючи на численні наукові напрацювання, правові основи функціонування безпосередньо професійного самоврядування нотаріусів, в науковій літературі належним чином не розкривались.

Саме тому **мета статті** полягає у тому, щоб надати характеристику системі правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів.

Виклад основного матеріалу. Починаючи наукове дослідження відзначимо, що правові засади неоднорідні та поділяються на групи за своєю юридичною силою. Закон України «Про правотворчу діяльність» визначає, що юридична сила – це властивість нормативно-правових актів та встановлених ними норм права, що є основою для визначення співвідношення їх взаємної ієрархічної підпорядкованості у системі нормативно-правових актів, зумовленого сукупністю ознак. З урахуванням цієї властивості, в Україні встановлюється наступна ієрархія нормативно-правових актів: 1) Конституція України в системі нормативно-правових актів України має найвищу юридичну силу і є обов'язковою до виконання на території України; 2) чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, укладаються відповідно до Конституції України та мають на території України вищу юридичну силу, ніж всі інші нормативно-правові акти, окрім Конституції і є обов'язковими до виконання; 3) закони приймаються на основі Конституції України, чинних міжнародних договорів України, мають на території України вищу юридичну силу, ніж підзаконні нормативно-правові акти і так далі (Про правотворчу діяльність: Закон України, 2023).

Подібна ієрархія притаманна як нормативно-правовим засадам в цілому, так і нормативно-правовим актам, що регулюють конкретні сфери суспільно-правових відносин. З огляду на це, можна вказати, що перший та найголовніший документ який знаходиться в основі правового регулювання професійного самоврядування нотаріусів є Конституція України (далі – Основний Закон). Норми, які б прямо регулювали зміст і сутність інституту нотаріату, а тим більше професійне самоврядування його представників в Основному Законі не знаходять свого закріплення, що логічно, враховуючи основоположний характер цього документу. Проте, Конституція закріплює одну досить важливу гарантійну норму: виключно законами України визначаються судоустрій, судочинство, статус суддів; засади судової експертизи; організація і діяльність прокуратури, нотаріату, органів досудового розслідування, органів і установ виконання покарань; порядок виконання судових рішень; засади організації та діяльності адвокатури (Конституція України, 1996). Дане положення окреслює обов'язковість законодавчого врегулювання інституту нотаріату, що підвищує суворість та юридичну силу регламенту його статусу, а також попереджає необмірковані реформування у зв'язку із зміною державної політики, ліквідацією та створенням нових центральних органів влади і таке інше.

Наступну групу правових засад у досліджуваній сфері становлять міжнародні нормативно-правові акти. В цьому контексті варто відмітити, що діяльності нотаріусів сьогодні не присвячено якогось конкретного акту, як то конвенції, угоди тощо. Натомість на міжнародному рівні функціонує Міжнародний союз нотаріату (далі – МСЛН), що своїми правовими документами регулює багато питань функціонування інституту нотаріату, у тому числі в професійно-трудоному плані. Наприклад, Етика та правила організації нотаріату від 17.10.2004 який встановлює наступне: «Етика є необхідним і обов'язковим елементом для здійснення нотаріальної функції. Без цього стає неможливим належне здійснення нашої функції, оскільки нотаріальна професія керується високим етичним змістом. Саме тому ми зобов'язані зосередити і самим широким чином поширювати в рамках світового нотаріату етичні норми, які супроводжують нашу професійну практику і зміцнюють її соціальну цінність в прагненні до досконалості. Діяльність нотаріуса є унікальною. Його завдання, причому дуже тонке, полягає у забезпеченні правової безпеки і достовірності, які є основоположними для суспільства. Саме тому нотаріат є установою виключно необхідною і корисною для суспільства. Своєю превентивною функцією діяльність нотаріуса забезпечує впевненість і правову безпеку та, цілком очевидно, що вона здійснюється з урахуванням норм етики. Цінність правової впевненості та правової безпеки є засобом для досягнення кінцевої мети закону: справедливості. І саме тому етика є непорушною вимогою. Це її основа, її коріння і сила її законності. Однак, нотаріус, як і будь-який інший професіонал, може припускатися помилок або похибок, хоча вони ніколи не повинні мати місце. Ось чому важливо було розробити Кодекс етики, який містив би мінімальні і необхідні норми, що регулюють діяльність нотаріусів» (Етика та правила організації нотаріату, 2004).

Іншим документом є Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату затверджені Асамблеєю нотаріатів-членів Міжнародного союзу нотаріату від 08.11.2005. Документ визначає, що нотаріус, фахівець у галузі права – це публічна посадова особа, яка призначається на посаду державою з метою надання достовірності правочинам та угодам, що містяться у документах, які він складає, і виступає в якості радника осіб, що звертаються за його послугами. Нотаріус, будучи наділеним публічною функцією, виконує свої обов'язки незалежно і неупереджено, не входячи до ієрархії державних чиновників або службовців. Нотаріальна служба, охоплюючи сукупність правової діяльності у сфері безспірної юрисдикції, забезпечує клієнтові правову безпеку, запобігає можливим суперечкам, які вона може вирішити за допомогою юридичної медіації, та є необхідним інструментом для справлення правосуддя. Вказується, що нотаріальні дії, які стосуються будь-яких юридичних операцій, це дії, що посвідчені нотаріусом. Їх справжність стосується підпису, змісту і дати документа. Вони зберігаються у нотаріуса і вносяться до реєстру. Постійно дотримуючись припису закону, нотаріус при складанні нотаріальних дій інтерпретує волю зацікавлених сторін і адаптує форму її викладу до вимог закону. У зв'язку з цим, нотаріус встановлює особу, правоздатність і, за необхідності, законність повноважень сторін. Нотаріус контролює законність дій, пересвідчуючись при цьому, що воля сторін, що домовляються, була висловлена вільно і свідомо в його присутності, на якому б носії ці дії не оформлювалися. Інші положення закону присвячено організації нотаріальної діяльності, а також органів самоврядування нотаріусів (Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату, 2005).

На національному законодавчому рівні до правових засад функціонування саме професійного самоврядування нотаріусів, безперечно, необхідно віднести Закон України «Про нотаріат», який встановлює порядок правового регулювання діяльності нотаріату в Україні та інші пов'язані з цим питання: права та обов'язки нотаріусів, основи професійної таємниці, порядок доступу до роботи, особливості вчинення нотаріальних дій, статус професійного самоврядування і таке інше (Про нотаріат: Закон України, 1993).

Одним із важливих аспектів професійного самоврядування нотаріусів є запобігання та протидія корупції в нотаріальній сфері, який ґрунтується на положеннях Закону України «Про запобігання корупції». Документ прирівнює нотаріусів до осіб, уповноважених на виконання функцій держави, які зобов'язані дотримуватись доброчесності та законності в своїй діяльності. Крім того, Закон визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень (Про запобігання корупції: Закон України, 2014).

Серед підзаконних нормативно-правових актів питання функціонування професійного самоврядування нотаріусів врегульовано, по-перше, деякими наказами Міністерства юстиції України (далі – Мін'юст), а, по-друге, актами Нотаріальної палати України. До першої підгрупи можна віднести Наказ Мін'юсту «Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України» від 07.06.2021 №2039/5, який визначає основні принципи та вимоги до професійної етики нотаріуса, морально-етичні стандарти поведінки, якими нотаріус повинен керуватися у відносинах з державними органами, фізичними та юридичними особами, іншими нотаріусами, Нотаріальною палатою України при здійсненні ним своїх професійних обов'язків. Правила є обов'язковими для нотаріусів, а також поширюються на їх помічників, консультантів державних нотаріальних контор та нотаріальних архівів. Порушення Правил тягне за собою відповідальність, визначену Законом та Статутом Нотаріальної палати України та цими Правилами (Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України: Наказ Міністерства юстиції України, 2021).

Звернутись також слід до Наказу Мін'юста «Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів» від 28.08.2014 №1422/5, який визначає механізм організації підвищення кваліфікації державних та приватних нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор і державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів з урахуванням вимог законодавства (Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів: Наказ Міністерства юстиції України, 2014).

В другу підгрупу підзаконних нормативно-правових актів входить, зокрема, Статут Нотаріальної палати України затверджений Протоколом №5 З'їзду нотаріусів України від 20.04.2018, який на доповнення Закону України «Про нотаріат» від 02.09.1993 №3425-ХІІ уточнює статус, повноваження, порядок роботи, склад та інші функціонально-правові аспекти роботи НПУ (Статут Нотаріальної палати України, 2018).

Нормативно-правовими актами НПУ забезпечується організація діяльності професійного самоврядування нотаріусів та виконання його органами функціональних завдань. Наприклад, Положення про Комісію з питань професійної етики нотаріусів Нотаріальної палати України затверджене Радою НПУ від 26.02.2014 (протокол №9) визначає, що Комісія створена для забезпечення контролю за дотриманням нотаріусами правил професійної етики. До складу Комісії з питань професійної етики нотаріусів входить по одному представнику від кожного відділення НПУ, які обираються на загальних зборах нотаріусів відповідного відділення НПУ строком на 2 (два) роки, стаж здійснення нотаріальної діяльності яких не менш десяти років. Після завершення строку повноважень Комісії з питань професійної етики нотаріусів вона продовжує виконувати покладені на неї обов'язки до обрання нового складу. Дата, час і місце проведення засідань Комісії визначаються Головою Комісії. Засідання проводить Голова, а у разі його відсутності – заступник Голови. Комісія може проводити свої засідання в дистанційному режимі, за допомогою онлайн-зв'язку, відеоконференції. У разі проведення засідання Комісії дистанційно, в режимі он-лайн, відеоконференції,

Голова або його заступник повідомляє членів Комісії про технічні засоби, за допомогою яких засідання буде проводитися дистанційно. Додатковим до Положення про Комісію є Порядок застосування заходів стягнення за порушення Правил професійної етики нотаріусів України затверджений Рішенням Ради НПУ від 09.09.2021 №87 (Положення про Комісію з питань професійної етики нотаріусів Нотаріальної палати України, 2014; Порядок застосування заходів стягнення за порушення Правил професійної етики нотаріусів України, 2021).

До іншим важливих документів НПУ можна віднести Регламент роботи Ради НПУ затверджений Рішенням Ради НПУ від 15.02.2017 Протокол №35; Положення про Президента Нотаріальної палати України затверджене рішенням Ради НПУ від 15.02.2017 Протокол №35, численні положення про структурні елементи Нотаріальної палати України тощо (Офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України, 2022).

Окрім внутрішніх документів, Нотаріальна палата України активно вступає у відносини співпраці з установами, підприємствами та організаціями всіх форм власності з питань удосконалення та розвитку нотаріату, а також вирішення внутрішніх питань його роботи на підставі укладених меморандумів і договорів. Прикладом є Меморандум про співпрацю між Нотаріальною палатою України та Інститутом права Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 30.07.2020; Меморандум про співробітництво між Департаментом з питань реєстрації виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Нотаріальною палатою України від 07.05.2018; Договір між Київським національним торговельно-економічним університетом та Нотаріальною палатою України від 03.04.2018 тощо.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз дає змогу дійти до висновку, що на сьогоднішній день система правових засад функціонування професійного самоврядування нотаріусів представлена сукупністю нормативно-правових актів різної юридичної сили, що включають Конституцію України, міжнародні нормативні документи, законодавчі акти, тощо. Ключове місце в системі відповідних нормативно-правових актів належить Рішенням Ради Нотаріальної палати України, які врегульовують всі найбільш важливі аспекти діяльності самоврядування нотаріусів. Разом із тим, такий стан речей є не зовсім вірним, а відтак, вбачається необхідним врегулювати роботу Нотаріальної палати та її комісій саме на законодавчому рівні, що забезпечить законність їх функціонування та відповідність принципів верховенства права та законності.

Література:

1. Етика та правила організації нотаріату: від 17.10.2004. Офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2018/03/Кодекс-етики-МСЛН-нова-редакція.pdf>.
2. Конституція України: від 28.06.1996 №254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст.141.
3. Офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України. URL: <https://npu.ua/palata/documents/chamber/>.
4. Положення про Комісію з питань професійної етики нотаріусів Нотаріальної палати України затверджене Радою НПУ: від 26.02.2014. Офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2022/01/PolKomEt21new.pdf>.
5. Порядок застосування заходів стягнення за порушення Правил професійної етики нотаріусів України: рішення: від 09.09.2021 №87. Офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2021/10/stiagnennia2021.pdf>.
6. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 №1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. №49. Ст.2056.
7. Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів: Наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2014 №1422/5. Офіційний вісник України. 2014. №69. Ст.1951.
8. Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України: Наказ Міністерства юстиції України від 07.06.2021 №2039/5. Офіційний вісник України. 2021. №43. Ст.2650.
9. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 №3425-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. №39.ст.383.
10. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 №3354-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. №93. Ст.364.
11. Статут Нотаріальної палати України: від 20.04.2018. Офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Статут-НПУ-нова-редакція-від-20.04.2018.pdf.pdf>.
12. Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату: від 08.11.2005. Офіційний веб-сайт Нотаріальної палати України. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2018/03/Фундаментальні-принципи-системи-латинського-нотаріату.pdf>.

References:

1. Etyka ta pravyla orhanizatsii notariatu [Ethics and rules of notarial organization]: vid 17.10.2004. Ofitsiinyi veb-sait Notarialnoi palaty Ukrainy. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2018/03/Kodeks-etyky-MSLN-nova-redaktsiia.pdf>. [in Ukrainian].
2. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: vid 28.06.1996 №254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. №30. St.141. [in Ukrainian].
3. Ofitsiinyi veb-sait Notarialnoi palaty Ukrainy [Official website of the Notarial Chamber of Ukraine]. 2022. URL: <https://npu.ua/palata/documents/chamber/>. [in Ukrainian].
4. Polozhennia pro Komisiu z pytan profesiinoi etyki notariusiv Notarialnoi palaty Ukrainy zatverdzhene Radoiu NPU [Regulations on the Commission on Professional Ethics of Notaries of the Notarial Chamber of Ukraine approved by the

- Council of the NPU]; vid 26.02.2014. Ofitsiinyi veb-sait Notarialnoi palaty Ukrainy. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2022/01/PolKomEt21new.pdf>. [in Ukrainian].
5. Poriadok zastosuvannya zakhodiv stiahnennia za porushennia Pravyl profesiinoi etyky notariusiv Ukrainy: rishennia [Procedure for applying penalties for violation of the Rules of Professional Ethics of Notaries of Ukraine]; vid 09.09.2021 №87. Ofitsiinyi veb-sait Notarialnoi palaty Ukrainy. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2021/10/stiagnennia2021.pdf>. [in Ukrainian].
  6. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy [On Prevention of Corruption: Law of Ukraine] vid 14.10.2014 №1700-VII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2014. №49. St.2056. [in Ukrainian].
  7. Pro zatverdzhennia Poriadku pidvyshchennia kvalifikatsii notariusiv, konsultantiv derzhavnykh notarialnykh kontor, derzhavnykh notarialnykh arkhiviv, pomichnykiv pryvatnykh notariusiv: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy [On approval of the Procedure for advanced training of notaries, consultants of state notary offices, state notary archives, assistants of private notaries: Order of the Ministry of Justice of Ukraine] vid 28.08.2014 №1422/5. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2014. №69. St.1951. [in Ukrainian].
  8. Pro zatverdzhennia Pravyl profesiinoi etyky notariusiv Ukrainy: Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy [On approval of the Rules of professional ethics of notaries of Ukraine: Order of the Ministry of Justice of Ukraine] vid 07.06.2021 №2039/5. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2021. №43. St.2650. [in Ukrainian].
  9. Pro notariat: Zakon Ukrainy [On notarial profession: Law of Ukraine] vid 02.09.1993 №3425-KhII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. №39.st.383. [in Ukrainian].
  10. Pro pravotvorchu diialnist: Zakon Ukrainy [On legislative activity: Law of Ukraine] vid 24.08.2023 №3354-IKh. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2023. №93. St.364. [in Ukrainian].
  11. Statut Notarialnoi palaty Ukrainy [Statute of the Notarial Chamber of Ukraine]; vid 20.04.2018. Ofitsiinyi veb-sait Notarialnoi palaty Ukrainy. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2018/05/Statut-NPU-nova-redaktsiia-vid-20.04.2018.pdf>. [in Ukrainian].
  12. Fundamentalni pryntsypy systemy latynskoho notariatu [Fundamental principles of the Latin notary system]; vid 08.11.2005. Ofitsiinyi veb-sait Notarialnoi palaty Ukrainy. URL: <https://npu.ua/wp-content/uploads/2018/03/Fundamentalni-pryntsypy-systemy-latynskoho-notariatu.pdf>. [in Ukrainian].